

ЕТИКА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРАХ ПЕДІАТРИЧНОГО ПРОФІЛЮ

О.І.Сміян, професор; Т.П.Бинда, доцент

Сумський державний університет, Медичний інститут, кафедра педіатрії післядипломної освіти з курсами ІІІ і ДІ

Етика – вчення про моральні норми і правила, що визначають взаємини людей в родині, суспільстві, побуті і трудовій діяльності. За визначенням Лісичина Ю. «лікарська етика – це вираження високого обов'язку, загальнолюдської гуманності в специфічних умовах професійної діяльності».

Зростання ролі етики та деонтології в роботі лікаря тісно пов'язане з прогресом науки і техніки, вдосконаленням спеціалізованих видів медичної допомоги. Тут необхідно підкреслити негативну сторону спеціалізації, яка полягає в тому, що направляє лікаря на шлях локалістичного мислення, яке може перетворити його на ремісника. Продовжують наростати явища дегуманізації, які полягають у відчуженні лікаря і пацієнта, обумовлені інтенсивною появою нових дієвих методів інструментального і лабораторного дослідження, терапії і паралельно з цим приниження значущості безпосереднього дослідження.

Тому на кафедрах педіатричного профілю на кожному практичному занятті повинна проходити червоною ниткою теза про те, що для кваліфікованого надання медичної допомоги дітям лікар повинен мати не тільки глибокі теоретичні знання, уміло використовувати практичні навички, а й тонко розуміти психологію хворої дитини та її батьків, чітко представляти існуючі в цій галузі етичні проблеми. Одна з найважливіших серед них – інформування батьків, родичів дитини про особливості захворювання для отримання згоди на лікування. Уміння лікаря заспокоїти, об'єктивно інформувати батьків про методи діагностики, організації медичної допомоги дитині, розвитку можливих ускладнень і при цьому підбадьорити і налаштувати на активну допомогу є обов'язковою етичною вимогою.

На наш погляд, вельми актуальним є звернення уваги студентів на існування низки етико-правових проблем при організації та наданні медичної допомоги дітям (Альбіцький В.Ю., Волгіна С.Я., 2004):

- патерналістський (paternus – батьківський) принцип дії лікаря, який всю відповідальність за лікування і результат захворювання дитини бере на себе і, зобов'язуючись діяти на благо пацієнта, сам визначає, у чому це благо полягає;
- обмеження в часі контакту лікаря і батьків при виникненні невідкладних станів;
- відмова батьків від діагностики або лікування за релігійними або етичними міркуваннями, через недостатню інформованість тощо;
- негативний вплив некомпетентних порадників (родичі, батьки інших дітей, екстрасенси, знахарі, необгрунтовані медичні відомості, що публікуються в засобах масової інформації) на рішення, що приймаються батьками хворої дитини;
- відсутність впливу громадських організацій (асоціації вилікуваних пацієнтів, які інформують батьків про перебіг і наслідок того чи іншого захворювання), лікарняних і регіональних етико-правових комітетів.

Відмова батьків від профілактичних, діагностичних та лікувальних процедур нерідко ставить лікаря у скрутне становище. Батьки часто розглядають дитину як власність, з якою вони можуть поступати як їм заманеться, причому рішення їх, як правило, ґрунтується на сьогочасних враженнях. Прагнучи захистити свою дитину від можливих помилкових, на їхню думку, агресивних процедур, вони висувають власні, далеко не завжди правомірні і адекватні вимоги, не замислюючись про їхні наслідки. Це особливо відноситься до молодих батьків, які не мають життєвого досвіду. Наприклад – відмова від профілактичних щеплень сприяє зростанню захворюваності на дифтерію, кір, кашлюк, туберкульоз, тощо. Відомо, що невеликий відсоток вакцинацій супроводжується ускладненнями, проте шкода, що наноситься відмовою від щеплень, істотно перевищує ризик побічних реакцій.

Отже, педіатр у відносинах з дитиною і батьками повинен бути психологом і педагогом.